

KÚRIA

Bfv.III.1.227/2015/4.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. évi november hó 18. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

Az emberölés büntettének kísérlete miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Kaposvári Törvényszék B.515/2013/13. számú, illetőleg a Pécsi Ítéltábla Bf.I.26/2014/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítványozó, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Kaposvári Törvényszék a 2014. február 18-án meghozott B.515/2013/13. számú ítéletével a terheltet testi sértés büntette [Btk. 164. § (1) bekezdés, (8) bekezdés] miatt 4 évi börtönbüntetésre és a közügyektől 5 évi eltiltásra ítélte azzal, hogy a terhelt a szabadságvesztés fele részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.

A kétoldalú fellebbezés alapján eljárva a Pécsi Ítéltábla a 2014. július 1-jén meghozott Bf.I.26/2014/4. számú ítéletével az elsőfokú

ítéletet megváltoztatta, a terhelt által elkövetett cselekményt emberölés büntette kísérletének [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pont] minősítette. A büntetés tartamát 8 évi fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 10 évi közügyektől eltiltásra súlyosította azzal, hogy a terhelt a kiszabott szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

Az elsőfokú ítélettel megállapított - és a másodfokú bíróság által kiegészített (a felülvizsgálati eljárásban irányadó) - tényállás lényege a következő:

A terhelt 2006. évben élettársi kapcsolatot létesített a sértettel. Együttélésük során rendszeresen fogyasztottak alkoholt, mely következtében köztük hangos szóváltásig, illetve a terhelt részéről tettlegességig fajuló bántalmazással járó veszekedések alakultak ki. A terhelt 2013-ban N.-ban vállalt munkát, ahonnan rendszeresen küldött kisebb-nagyobb összegeket élettársának. A terhelt hazaérkezését követően, ismerőseitől tudomást szerzett arról, hogy a sértett az ő távollétében több férfival is kapcsolatot tartott a közös lakásukban.

A sértett 150 cm magas és 50 kg súlyú.

2013. május 28-án a terhelt és a sértett - otthonukban - közösen pálinkát fogyasztottak, majd a szeszes italtól indulatos állapotba került terhelt felelősségre vonta a sértettet egyrészt amiatt, hogy a havonta hazaküldött pénzükkel elszámolni nem tudott, másrészt azért, mert a külföldön tartózkodás alatt, többek között a szomszéddal, O. L.-val szexuális viszonyt folytatott.

Miután a sértett nem tudott elfogadható magyarázatot adni a terhelt kérdéseire, a terhelt felfokozott, indulatos állapotban, mintegy két alkalommal közepes erővel ököllel arcul ütötte a sértettet, akinek a bántalmazástól vérezni kezdett az orra. A sértett - a további bántalmazástól tartva - bemenekült a fürdőszobába, azonban a terhelt utánament, a fürdőszoba ajtaját az ajtó mögött álló sértettre rúgta, aki az ajtó ütésének lendületétől a fürdőkádba esett. A terhelt a fürdőszobába menve a hajánál fogva a kádból kiemelte, majd a lakószobába vonszolta a sértettet, aki földre került, többször megrúgta, majd szidalmazva felszólította, hogy takarodjon a házából és őt az udvarra kivonszolta. Miután a sértett az udvaron a kerítés közelében lévő diófa mellett ismét a földre került, a terhelt legalább 10-12 esetben nagy erővel a nála lényegesen gyengébb testalkatú és a földön fekvő sértett felsőtestébe és a fejébe rúgott, miközben a sértettet szidalmazta és megöléssel fenyegette.

A szomszéd látva a terhelt bántalmazó magatartását, az utcáról

mobiltelefonon felhívta a rendőrséget, amit észlelve a terhelt, a további tettlegességgel felhagyott.

A helyszínre érkező rendőrök a sértett állapotát észlelve haladéktalanul mentőt hívtak, akik a sértettet kórházba szállították, míg a terheltet a helyszínen elfogták.

A sértett a kórházba szállításakor közvetett jellegű életveszélyes állapotban volt. A sértett sérülései tényleges gyógytartama 8 napon túli, 8-6 hétben állapítható meg, szövődményes gyógyulása esetén maradandó fogyatékoság, súlyos egészségromlás nála nem volt várható. Az orvosszakértői vélemény szerint a sértett tekintetében az esetleges késedelmes orvosi ellátás esetén a sértett halála bekövetkezésének reális lehetősége fennállott. A sértettnél kialakult életveszélyes állapotot a kórházban két alkalommal végzett műtét segítségével háritották el.

A terhelt a cselekmény elkövetése idején olyan kóros elmeállapotban nem szenvedett, amely kizárta, vagy korlátozta volna őt abban, hogy cselekménye társadalomra veszélyes voltát felismerje, és hogy annak megfelelően cselekedjen. A terhelt a cselekmény elkövetésének idején patológiás vagy abortív részegségben nem szenvedett.

Az eljáró elsőfokú bíróság jogi értékelése szerint - a 3/2013. Büntető jogegységi határozatban foglaltakból kiindulva - sem a tárgyi, sem az alanyi tényezők tekintetében nem állapítható meg egyetlen olyan, kifejezetten az ölés szándékára utaló vádlotti magatartás vagy kijelentés, amely alátámasztaná a cselekmény emberölés büntettének kísérleteként való minősítését. Kétséget kizáróan a terhelt cselekményét a brutalitás, a különös kegyetlenség jellemezte, amelyet a sértett hűtlensége és az váltott ki belőle, hogy a sértett nem tudott elszámolni a pénzzel. Azonban az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a terhelt szándéka elsődlegesen a sértett lakásáról történő eltávolítása volt, melynek nyomatékosítására alkalmazta az erőszakot. Ugyancsak ezt támasztja alá - a bíróság indokolásában leírtak szerint - az elkövetés, a véghezvitel folyamata, hiszen a lakásában, mindenki elől elzártan kezdődött a tettlegesség, majd miután a terhelt a sértettet kivonszolta az udvarra - azzal a céllal, hogy őt elküldje - ott folytatódott tovább nyilvánosan a bántalmazás.

Az elsőfokú bíróság vizsgálta a tárgyi tényezőket is, amely során megállapította, hogy bár a terheltnek lett volna lehetősége eszközök használatára, mégsem tette, s bár a sértettnak okozott sérülések elhelyezkedése megalapozhatná az ölési szándékot, azonban a terhelt és a sértett közötti élettársi, szerelmi viszony, a terhelt féltékenysége és az emiatt, valamint az italfogyasztás által elősegített indulatos állapota okozta azt a brutalitást, hogy nem tudott gátat vetni az érzelmeinek a tettlegessége során. Az

elsőfokú bíróság véleménye szerint nem életszerű az, hogyha valaki ölési szándékkal támadja meg közeli hozzátartozóját a lakásban, majd azt követően nyilvános helyre kiviszi és ott fejezi be a cselekményt, amit elkezdett, amennyiben szándéka tényleg az élet kioltására irányul. A terhelt szándéka így egyértelműen arra irányult, hogy a sértettet megleckéztesse, a tette miatt testi fenyegetésben részesítse, mellyel rá tudja bírni arra, hogy elhagyja a lakást. Jelen esetben tehát egyértelműen megállapítható, hogy a terhelt egyenes szándékkal követte el az élettársa sérelmére a támadást, amely befejezett életveszélyt okozó testi sértés büntettének minősül.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen vont le jogkövetkeztetést a terhelt büntetőjogi felelősségére, tévedett ugyanakkor a minősítés vonatkozásában. Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a cselekményt a sértett eltávolítása indokolta volna, hiszen ennek eléréséhez elegendő lett volna a terhelnél jóval gyengébb testalkatú sértett házból és udvarból való kitessékelése. A másodfokú bíróság indokolása szerint a tettelegesség valós indoka a féltékenység, illetve az élettársának küldött pénzösszegekkel való elszámolás hiánya, valamint az ittas állapotból való felindultság volt.

A megállapított tényeket értékelve az volt megállapítható, hogy a sértettet minimálisan 14-15 alkalommal, közepes, illetve nagy erejű ütés, rúgás érte a mellkasán, hasán, illetve arcán. A terhelt magatartása során ölésre utaló kijelentést is tett. Az ütések számából, erejéből, a sérült testtájékokból, a sérülések helyéből és jellegéből csak azt a következtetést lehetett levonni, hogy a terheltnek az elkövetéskor valóban számolnia kellett a halál bekövetkezésének lehetőségével, amellyel azonban nem törődött, a következményekbe belenyugodva hajtotta végre cselekményét. Ölési szándékához tehát nem fért kétség.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt - tartalma szerint - a minősítés és a kiszabott büntetés miatt, enyhítés érdekében.

Indokai szerint nem volt szándéka ölni, csak megleckéztetni szeretne volna az élettársát, hogy a továbbiakban nem csalja meg. Az pedig, hogy az összetűzés tettelegességig fajult, az nagy mértékben az ittasságuk miatt történt. Arra irányuló célja nem volt, hogy a sértett életét kioltsa, vagy veszélyeztesse. Szándékának hiányát az is alátámasztja, hogy a sértettet csupán puszta kézzel bántotta, pedig ha gyilkossági szándéka lett volna, akkor „konyhakést és/vagy lapátot” használt volna, amelyek ott voltak a helyszínen.

A Legfőbb Ügyészség BF.1338/2015/1. számú átiratában a

felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta és a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

Álláspontja szerint a másodfokú - jogerős - ügydöntő határozatban rögzített jogi minősítés törvényes. A Pécsi Ítélőtábla helytállóan értelmezte a 3/2013. Büntető jogegységi határozatot. A terhelt által kifejtett ütések, rúgások száma, ereje, a sértett testtájékok, illetve a sértett által elszenvedett sérülések jellege alapján alappal lehet következtetni arra, hogy a terheltnek számolnia kellett a halál bekövetkeztének reális lehetőségével, amelybe belenyugodva követte el a nevezett cselekményt.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata alapján tanácsülésen bírálta el.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontja alapján valóban felülvizsgálatnak van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki. Jelen ügyben azonban erről - az indítványban foglaltakkal ellentétben - nincs szó.

Nem sértett törvényt az eljáró másodfokú bíróság, amikor a terhelt - irányadó tényállás szerinti - cselekményét az elsőfokú ítélettől eltérően minősítette, s ahhoz képest a kiszabott büntetés is törvényes.

A másodfokú bíróság helyesen vont következtetést mind a terhelt elkövetéskori - akár a halál lehetséges bekövetkeztére is kiterjedő - tudattartalmára, mind pedig az ölési kísérlet magatartás véghezvitelének módjára, a különös kegyetlenségre.

A Kúria az élet és testi épség büntetőjogi védelméről szóló 3/2013. büntető jogegységi határozata (illetve az általa felváltott, s e tekintetben egyező tartalmú 15. számú Irányelv) mentén az indítvánnyal vitatott mindkét körben következetes az alapügy szerinti körülmények jogi értékelésére vonatkozó ítélezési gyakorlat.

Az emberölés és a testi sértés elhatárolása kapcsán a 3/2013. büntető jogegységi határozatban rögzítettek lényege a következő:

„A szándékos emberölés és az életveszélyt vagy más eredményt okozó testi sértés büntetnének elhatárolása az elkövetőnek a cselekmény véghezvitele időpontjában fennálló konkrét tudattartalma alapján történhet.

Az emberölés, illetőleg ennek kísérlete esetén az elkövető tudata

átfogja a sértett halála bekövetkezésének lehetőségét, és ezt kívánja, vagy ebbe belenyugszik. Ezzel szemben életveszélyt okozó testi sértés megállapításának van helye, ha a testi sértésre irányuló magatartást tanúsító elkövető szándéka az életveszélyre is kiterjed, mert ennek bekövetkezését kívánja vagy ebbe belenyugodva cselekszik. Jóllehet az életveszély, mint eredmény tekintetében az egyenes szándék elméletileg nem zárható ki, a gyakorlatban az életveszélyes eredményt érintő szándék eventuális formában jelentkezik.

Ilyen szándék hiányában akkor kell ezt a bűncselekményt megállapítani, ha a beállott életveszélyes következmény tekintetében az elkövetőt gondatlanság terheli."

Az irányadó tényállás szerint azonban

- a terhelt a nálánál jóval gyengébb fizikumú sértettet - a lakásban - mintegy két alkalommal közepes erővel arcul ütötte, majd a fürdőszoba ajtót a mögötte álló sértettre rúgta, amely ütés lendületétől a sértett a fürdőkádba esett;
- ezt követően a terhelt a sértettet hajánál fogva kivonszolta a kertbe, ahol legalább 10-12 esetben nagy erővel a földön fekvő sértett felsőtestébe és fejébe rúgott, miközben a sértettet szidalmazta és megöléssel fenyegette;
- a bántalmazással a terhelt csak annak következtében hagyott fel, hogy észlelte, miszerint szomszédja kihívta a rendőrséget;
- a terhelt általi bántalmazás következtében elszenvedett sérülések és az életveszélyes állapot kialakulása között ok-okozati összefüggés áll fenn;
- a sértettnél kialakult életveszélyes állapotot a kórházban két alkalommal elvégzett műtét segítségével hárították el;
- a sértett tekintetében az esetleges késedelmes orvosi ellátás esetében a sértett halála bekövetkezésének reális lehetősége fennállt.

Ehhez képest a terhelt általi erő kifejtés mérve - függetlenül attól, hogy a bántalmazáshoz használ-e eszközt avagy sem -, a test egészét - közöttte a fejet, a mellkast, a hasat - érő sorozatos ütések, rúgások elhúzódó, folyamatában elkülönülő részekre osztható - így tehát bármikor megszakítható - támadása alapján a terhelt tudattartalma - cselekménye következményeként - nem csupán a testi sértést fogta át. Magatartásának tudati vezéreltsége eshetőlegesen a sértett halálára, így az ölésre is kiterjedt, s annak eredménye iránt közömbös maradt. Megjegyzi a Kúria, hogy az ütés-, rúgás sorozat, mint magatartás és annak végkövetkezménye, a sérülések láncolatának eredményeként az életveszélyes - csupán az azonnali mentes orvosi ellátás miatt nem halálos - állapot bekövetkezte pedig - az irányadó tényállásban megállapítottak szerint is - nyilvánvalóan tükörképe a magatartás és az eredmény közti okozati összefüggésnek.

Hasonlóképpen a különös kegyetlenséggel elkövetés adott körülmények melletti megállapítása is megfelel a következetes ítélkezési gyakorlatnak.

„A különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés megállapításánál elsősorban emberiességi, valamint erkölcsi szempontok a meghatározók. A különös kegyetlenség fogalma alá az átlagost lényegesen meghaladó szenvedéssel járó (...), rendkívüli embertelenséggel, brutalitással, gátlástalanul, az emberi méltóság mély megalázásával vagy az elkövető emberi mivoltából kivetkőzve véghezvitt ölési cselekmények vonhatók. ... Az elkövető tudatának az elkövetés idején át kell fognia a végrehajtás különös kegyetlenségét. Az elkövető ezzel kapcsolatos tudattartalmára a sérülések számából, a bántalmazás hosszantartó, elhúzódó voltából, a sértett látható szenvedéséből, illetőleg a sértettnek a végrehajtás ideje alatt tanúsított magatartásából vonható következtetés.” (3/2013.BJE. II/4.).

Ehhez képest az emberölés akkor minősül különös kegyetlen módon elkövetettnek, ha a cselekmény végrehajtása az élet kioltásához rendszerint szükséges kegyetlenséget meghaladó rendkívüli embertelenséggel történik, és a cselekmény a sértettnek olyan testi szenvedést, vagy lelki gyötrelmet okoz, amely az ember életének kioltásával általában együtt járó szenvedést, gyötrelmet is lényegesen meghaladja.

Nem az elkövető érzületének (rideg, szenvtelen, kiszámított magatartásának), hanem az ölés módjának kell különös fokban kegyetlennek lennie.

Azonban nem csupán a fizikai ráhatással járó fájdalomérzetnek van jelentősége, hanem annak a lelki állapotnak is, amibe az elkövetés folytán a sértett kerül. Az ölés önmagában elfogadhatatlanul rossz, viszont nyilvánvaló többlet-gyötrelmet jelent az olyan ölési magatartás, ami szakadatlanúsága folytán teljes reménytelenségbe űzi a sértettet, aki ennél fogva saját halála szörnyűségét nem csak fizikailag elszenved, hanem lelkileg is azt átéli.

Jelen esetben is erről van szó. A sértett az eseménysorozat elején a fürdőszobába menekült, rettegve a terhelttől, búvóhelyet keresve. Ezt követte az ajtó berúgása, és ennek következtében a sértett kádba „repülése” után az, hogy a terhelt a hajánál fogva vonszolta őt ki a kertbe, majd ott már a földön fekvő test-szerte, tucatnyi ütés, rúgás érte, amely miatt eszméletlen állapotba is került. Ennek ténybeli alapjait az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti.

Ekként tehát a másodfokú bíróság által megállapított minősítés helyes, így a terhelttel szemben kiszabott büntetés mértéke csak akkor lenne törvénysértően súlyos, ha annak tartama meghaladná a vele szemben az adott cselekmény miatt kiszabható büntetés felső határát. Mivel az pedig életfogytig tartó szabadságvesztés, a kiszabott 8 évi szabadságvesztés (és a 10 évi közügyektől eltiltás)

nem törvénysértő.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2015. november 18.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

*tisztviselő
MV*